

## KARAR ALMA SÜRECİNE KATILMA

Günümüz dünyasında artık demokratik yönetim, bir devlet ve toplum düzeni olarak çok yönlü ve sesli gelişen bir özelliğe sahip olduğu bir gerçeklik var. **Demokrasi**, halkın kendi yöneticilerini kendisinin seçmesi ve kendisini yönetmesidir. Ayrıca yöneticilerin çoğunluğu temsil eden iktidar olması biçimindeki temel prensiplerini günümüzde hala geçerliğini sürdürmektedir.

Haklarının korunması, insan hakları yaklaşımı katılımcı ve demokratik süreçler gibi ilkeleri de dâhil edilmiş durumdadır. Demokratik yönetimlerde vatandaşlar; **seçimlerde oy kullanmak, vergi vermek, yasalara saygılı olmak, demokratik bir yaşam ve demokratik bir toplum** için tek başına yeterli değildir. Vatandaşların bunların dışında yerine getirmeleri gereken başka sorumlulukları da vardır. Bu sorumlulukları; kitle iletişim araçları ve küreselleşme, demokratik toplumlarda vatandaşlık görev ve sorumluluklarını da değiştirmektedir.

Bugün vatandaşlar, kaliteli yaşam sürmek gündelik yaşamlarını düzenlemek, gelecek planları yapabilmek, eşitlik havası teneffüs ederek onur ve değerini koruyabilmek ve benzeri için içinde yaşadıkları toplumda alınan kararların kendi istedikleri yönde bir doğru biçimde alınmasını sağlamaktadırlar. Bunun için de kendilerini etkileyen ve etkilemeye çalışan ve düşündükleri birçok konuda karar alma süreçlerine doğrudan veya dolaylı olarak katılmaktadır.

**Bir vatandaş;** bakanlıklar belediye, yerel devlet daireleri, resmi ve özel kurumlar aile ve arkadaş grupları kültürel sanat etkinlikleri için oluşturulan gruplar, dernek ve diğer gruplar tarafından alınan kararlardan etkilendir.

Öyleyse bu kararların kendi istediği gibi herkes için adil bir biçimde çıkmasını sağlaması gerekiyor. Demokratik şeffaflık ilkesi, kapalı kapılar arkasında alınan karardan etkilenecek kesimin görüşlerine başvurmadan verilen kararları sorgulamaya da izin verir.

Vatandaşların katılımını çoğu zaman karar vericileri etkileme biçimde gerçekleşmektedir.

Demokrasilerde vatandaşlar:

- oy kullanmak
  - görüş bildirme
  - itiraz etme
  - protesto etme
  - dilekçe yazmak
  - şikayet etme
  - sivil toplum kuruluşlarına üye olma
  - dernekleşme
  - elektronik posta gönderme
  - gazete dergi ve internet sitelerinde makale veya görüş yazmak
  - sosyal medya aracılığı ile görüş paylaşmak
  - kitap, yazma, afiş ve film hazırlama
- .....gibi birçok yol veya görüş yazmak yöntemlerle karar vericilere etkilemektedir. Böylece vatandaşlar, tepki veya desteklerini açıkça göstererek ve karar alma süreçlerine doğrudan veya dolaylı olarak katılmış olmaktadır.

### Dijital Vatandaşlık nedir?

Sandık başına gidilerek gerçekleştirilen seçimler demokratik sistemin işleyişi için yeterince önemlidir. Fakat halkın onayını almanın veya bir görüşü desteklemenin tek yolu sandığa gitmek değildir. Kitle iletişim araçları, vatandaşların bireysel görüşlerini herkesin erişebildiği bir sanal ortamda ifade etmelerinin yolunu açmaktadır.

### Demokratik vatandaş:

Demokratik Vatandaş; devletin tüm imkânlarından diğer vatandaşlarla eşit yararlanma hakkına sahip özgür bireydir. Vatandaşlar, karar alma süreçlerine katılmak, seçme hakkını kullanmak, meclisin kararlarını veya hükümetin uygulamalarını beğendiğini göstermek, hak ihlalleri ve özgürlük kısıtlamalarıyla mücadele etmek için bir sonraki seçim dönemini beklemek zorunda değiller. Bir sonraki seçim dönemini bekleyen vatandaşlık anlayışı ile her şeyi devletten bekleyen pasif vatandaşlık anlayışı, toplumsal sorunların çözümünde yetersiz kalmaktadır.

### Eşit ve Adil Bir Hukuk Sisteminin Tamamlayıcı Unsuru Nelerdir?

Eşit ve adil bir hukuk sisteminin tamamlayıcı unsuru; **bağımsız ve tarafsız** mahkemelerdir.

Hukuk ve mahkemeler, adaleti temin etmek için gerekli iki demokratik araçtır. Yasaların herkese eşit uygulanmadığı bir yerde adil bir toplumun oluşacağı düşünülemez. Adil bir toplum için yasa önünde eşitlik zorunludur..

### Aktif Vatandaşlar ve Sorumlulukları:

Aktif vatandaş; seçimler, mahkeme, şikâyet, kamuoyu oluşturma, karar alma süreçlerini etkileme gibi bir dizi siyasi ve toplumsal sürecin işleyişi konusunda bilgi sahibidir.

Aktif vatandaş, hiçbir şeyi başkalarından veya devletten beklemez, yapılması gerekeni talep eder. Aktif vatandaş özgür bir birey olarak tek başına girişimlerde bulunabileceği gibi başkalarıyla iş birliği yaparak da çözüm süreçlerine katılabilir.

**Hak:** Hukuk düzeninin bireylere tanıdığı yetkiye **hak** denir.

Hak; bireylerin ya da toplulukların çeşitli gereksinimlerinin karşılanması için dile getirdikleri istemlerin hukuk yoluyla düzenlenip güvenceye bağlanmasıdır.

**Sosyal adalet:** Kadınlar, engelliler, yoksullar veya işçiler gibi dezavantajlı grupların haklarının korunması sosyal adaletin bir gereğidir.

**Dezavantajlı Gruplar;** Çalışma koşulları, sağlık, korunma, barınma ve eğitim gibi temel meselelerde devletin desteğine ihtiyaç duyan kesimlere denir.

Demokrasi kültürü, yalnızca evde veya okulda yaşanabilecek bir şey değildir. Özgürlükleri kısıtlamaya,

farklılıkları yadırgamaya, eşitsizlikleri güçlendirmeye başlamış biri, her yerde aynı davranmak isteyecektir. Bu nedenle demokratik değerler aile ve okulda kazanılır. Eşitliğin gözetildiği ve ayrımcı tutumların olmadığı bir öğrenme ortamında adil bir iş bölümünün

yapıldığı bir ev, bireysel farklılıklarımıza saygı duyulan bir toplum, yaşayan bir demokrasi kültürü oluşturmaya başlamış demektir. Eğer bir sınav adil yapılırsa sonuçlarına gönül rahatlığıyla herkes katlanabilir.